

## **Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu tegevusprogramm 2020**

Eesti Liikumispuudega Inimeste Liitu (ELIL) kuulub 23 liikmesühingut üle Eesti. ELILi kui katusorganisatsiooni 2020. aasta tegevusprogramm aitab ellu viia ELILi missiooni: ELIL on liikumispuudega inimeste ja nende ühenduste eestkostja teel barjäärivaba ühiskonna poole kaasates liikmeskonda igakülgset otsustusprotsessi. Tegevusprogrammi koostamisel on juhatus arvestatud ühingute aktiivi ettepanekuid, arvamuse saamiseks kogutakse tähelepanekuid nii küsitluste kui erinevate mõttetalgute käigus.

### **Tegevusprogrammi täitmisel keskendutakse järgmistele tegevustele:**

1. Liikumispuudega inimeste ühishuvide eest seismine omavalitsuste ja riigi tasandil eri valdkondades (ligipääsetav elukeskkond, transport, haridus, tööhõive, raviteenused, kultuur, informatsioon, teenused ja toetused jne).
2. Liikumispuudega inimeste väärkuse ja õiguste kaitse, liikumisvabaduse käsitlemine ühe põhilise inimõigusena.
3. Annetuste kogumine abivajavate liikumispuudega laste ja täiskasvanute toetamiseks nende parema toimetuleku kindlustamisel.
4. Liikumispuudega inimestele võimaluse andmine avaldada arvamust, algatada diskussioone erinevates eluvaldkondades (ELILi meililistid, Facebook, infopäevad). Liikmelisuse suurendamine.
5. Avaliku arvamuse kujundamine, suhtlemine pressiga, ELILi ja ühingute tegevuse ja eesmärkide tutvustamine.
6. Liikumispuudega inimeste teadlikkuse tõstmine neid puudutavates valdkondades. Liikmesühingute aktiivi koolitamine ja suunamine oma piirkonna (liikumis)puudega inimeste eestkostjaks ja partneriks omavalitsusorganitele.
7. Liidu liikmete sotsiaalne rehabilitatsioon läbi kultuuri- ja ühisürituste.
8. Koostöö Eestis tegutsevate puuetega inimeste organisatsioonidega.
9. Koostöö kodanikeühenduste, avaliku- ja äri sektori institutsioonidega.
10. Koostöö Eesti seadusloome- ja valitsusorganitega invapoliitika kujundamisel Eestis. Eritähelepanu all on 01.01.2017 täies mahus käivitunud töövõimereform ning puuetega inimeste poliitika kaasajastamine. Tekkinud probleemidest seadusandja teavitamine ja ettepanekute tegemine probleemide lahendamiseks.
11. Rahvusvahelise koostöö jätkamine sõsarorganisatsioonidega.
12. Liikumispuudega inimestele vajalike projektide koostamine ja läbiviimine.

13. Teenuste osutamine ja koolituste korraldamine liidule rahaliste vahendite hankimiseks.

14. ELILI rehabilitatsioonikeskuses nii tööalase kui sotsiaalse rehabilitatsiooniteenuse osutamine ja edendamine. Jõulutunnel 2016 annetustest rajatud treeningsaal Tallinnas ja Tartus kvaliteetse teenuse pakkumine.

#### **Tegevusprogrammi eesmärgid:**

1. Panustada enam liikmesühingute aktiivi koolitusele, et kujundada asjatundlik, tugev ja toimiv organisatsioonisisene koostöövõrgustik. Rõhku panna tööle noortega, et ühingud oleksid jätkusuutlikud.

2. Panustada enam juhatuse liikmete ja tegevtootajate koolitusele, et kujundada kodanikuühiskonna protsessides orienteeruv pädev ELILI juhtorgan.

3. Annetuste läbi toetada ja kindlustada liikumispuudega laste/täiskasvanute toimetulekut, hariduse omandamist ja tööga hõivatust.

4. Parandada koostööd riigivõimu- ja valitsemisorganite ja erinevaid puudegrupe esindavate liitde-ühingute vahel. Tõhus koostöö igal tasandil on põhivahend puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomisel ja ühiskonnaellu kaasamisel.

5. Parandada sotsiaalala ja muu (liikumis)puudega inimestele olulise info kättesaadavust.

6. Parandada organisatsioonide ja nende liikmete informeeritust invapoliitika viimastest suundumustest nii meie liidus, vabariigis kui ka Euroopa Liidus. Liikumispuudega inimestel on sõnaõigus arvamuse avaldamiseks ja ettepanekute tegemiseks neid puudutavates valdkondades. Teavitada avalikkust liikumispuudega inimeste probleemidest, ka kordaminekutest.

7. Korraldada rehabilitatsiooniteenuse osutamist kvaliteetselt, rehabilitatsiooni peaesmärk on aidata inimesi siseneda/naasta tööturule.

8. Vahendada rahvusvahelist invakogemust, viia läbi ühisprojekte teiste riikide puuetega inimeste organisatsioonidega.

9. Kaasata töösse/tegevustesse enam vabatahtlikke.

#### **Programmi sihtgrupp:**

- liikumispuudega inimesed ja nende pered;
- liikumispuudega inimeste organisatsioonid;
- puuetega inimeste valdkonnaga tegelevad ministeeriumide ja omavalitsuste ametnikud, sh hariduse, tööhõive ja sotsiaalala töötajad; seadusandjad;

kodanikeühendused, avaliku- ja ärisektori institutsioonid;

- avalikkus;
- vabatahtliku töö tegijad.

Tegevusprogrammi tegevused liigituvad pidevateks tegevusteks ja kalendaarselt kinnitatud konkreetseteks projektideks.

### **Pidevad tegevused:**

1.

ELLi juhatuse koosolekud kord kuus.

Kord kuus (v.a. juulikuu) tuleb kokku ELLi juhatus, et arutada ELLi programmi täitmist, tegevust võetud eesmärkide täitmisel, püstitada uusi eesmärgid, arutada päevakorras olevaid aktuaalseid invapoliitilisi küsimusi, kujundada liidu seisukohti. Juhatus koostab tegevuskava nii pikemaks kui lühemaks perioodiks. Käesolevaks aastaks planeerime 3 väljasõitu ühingutesse laiendatud koosolekute pidamiseks.

19.04.2019.a toimub üldkoosolek, kus kinnitatakse 2018. aasta majandusaasta aruanne ning eelarve ja tegevusprogramm käesolevaks aastaks.

18.11.2016.a toimus üldkoosolek, kus valiti liidule uus juhatus järgmiseks kolmeks aastaks. Kolm aastat juhib liitu 7-liikmeline juhatus - Indrek Tarand (esimees) ja liikmed Tiia Sihver, Ülle Valvar, Tiia Treimann-Differt, Sven Reemets, Veiki Laan ja Jako Stein.

17.11.2018 toimus üldkoosolek, kus valiti uueks juhatuse esimeheks Ants Leemets (senine esimees Indrek Tarand esitas lahkumisavalduse) ja liikmeks Tom Rüütel (lahkumisavalduse esitanud Tiia Treimann-Differti asemele)

20.04.2018 toimus üldkoosolek, kus uueks juhatuse liikmeks valiti Jaan Hiet (lahkumisavalduse esitanud Tiia Sihver ja Ülle Valvar asemel).

November 2019. ELIL üldkoosolek. Juhatuse korraline valimine. Kus valitakse liidule uus 7-liikmeline juhatus järgmiseks kolmeks aastaks.

### 2. Infovahetus

**VEEBILEHT** - liidu kodulehekülge aadressil [www.elil.ee](http://www.elil.ee) on internetis üleval olnud aastast 1999. Kodulehekülge on asendamatu nii püsi- kui operatiivinfo vahendamisel mitte ainult oma liidu liikmetele, vaid kõigile asjast huvitatutele, kel internetile ligipääs. Veebilehte täiendatakse ja kaasajastatakse (kujundus, uued lingid, artiklid, pildigalerii, videoteek) pidevalt veebimeistri poolt. 2017.a 1. kvartalis uuenes kogu veebileht - platvorm, sisuhaldus, visuaal. Kodulehelt on leitav ELIL rehabilitatsioonikeskuse teenuste ning hinnakirjade informatsioon.

**LIST** - liidu list on kiireim ja operatiivseim infovahetamise vahend. Listis kajastuvad nii liidu kui liikmesühingute poolt jagatud teadaanded, küsitlused, diskussioonid. Olulisim info seaduste muudatustest, eelnõudest jms jõuab liikmeskonnale listi vahendusel. List hoiab oluliselt kokku kulutusi telefonile ja muudele sidevahenditele. Oluline on ka psühholoogiline aspekt - tiheda infovahetusega suureneb ühtekuuluvustunne liikmete vahel.

Juhatusel on oma list info vahetamiseks.

ELILil on **FACEBOOK**is oma lehekülg, kus avaldatakse infot kõige erinevamatel teemadel, mis puudutab (liikumis)puudega inimesi. Jagamiste kaudu võib olla kindel, et info jõuab pea kõigi liikumispuudega inimesteni, kel on FBis oma konto.

### **INFOVAHETUS KOHTADEL**

Tegevjuht ja juhatuse liikmed käivad võimalusel kord kuus kohtadel rääkimas liidu tegevuskavast, juhatuse seisukohtadest aktuaalsetel teemadel, samuti sellest, mis on päevakorral seadusandluses. Oluline on saada tagasiside - millist abi ja toetust liidult oodatakse. Sellised külaskäigud annavad väga olulist infot nn rohujuuresandil selle kohta, kuidas kohalikud ühingud toimivad ja millised on valusamad probleemid.

**JUHATUSE VÄLJASÕIDUD KOHTADELE** 2019.a kavandab juhatus süstemaatilisemat liikmesühingute külaskäikide, et nõupidamistel arutada liidu tegevuskava ja saada vahetult tagasisidet olulistest probleemidest. Juhatus üsks prioriteete käesoleval aastal on liikmelisuse suurendamine - aktiivset selgitustööd tehakse kohtumistel liikmesühingutega. Väljasõite plaanitakse ühitada juhatuse nn laiendatud koosolekutega.

### 3. Koostöö valitsusorganite, omavalitsuste ja puuetega inimeste organisatsioonidega

Senine hea koostöö ja saavutused kinnitavad tegevuse jätkumise vajalikkust. Tuleb arutada ja leida lahendusi puuetega inimeste probleemidele (rehabilitatsioon, abivahendid, haridus, tööhõive, ligipääsetavus, invatransport, puuetega lapsed ja nende pered jne). ELIL peab oluliseks osalemist puuetega inimesi puudutavate seadusandlike dokumentide väljatöötamisel ja eelnõudele eksperthinnangute andmist. Eelkõige peab ELIL oluliseks liikumisvabaduse problemaatikat. KOVidega tuleb koostöö oluliselt tihedamaks muuta, kuna teenuste osutamine on suures osas pandud omavalitsuste vastutusele. Probleemide lahendamiseks tuleb teha koostööd spetsialistide tasemel. 4. Koostöö ärisektoriga

ELIL jätkab koostööd Alexela Oil ASiga ja püüab leida teisigi koostööpartnereid tööga hõivatus suurendamiseks. Sõlmitud lepingud võimaldavad liikumispuudega inimestel teha tööd kodus - osutada dispetšerteenust. ELIL otsib jätkuvalt võimalusi vahendada tööd liikumispuudega inimestele. Teenuse vahendamine võimaldab teenida ka veidi omavahendeid.

### 5. Heategevusprojektid

1. Heategevusprojekti Elisabet (lastele kõnniroboti soetamiseks) konto jätki otsustas juhatus kasutada liikumispuudega laste toetamiseks. Kontole tehtavad sihtotstarbelised annetused lähevad samuti laste toetamiseks. Toetuste piirmääraks on 320 € aastas. Toetusi määratakse avalduste alusel, otsuse kinnitab ELILi juhatus. Lähenemine individuaalne, sihipärane, vajadusel lisainfo sotsiaaltöötajatelt, koolist, et toetust saaksid tõesti need, kel see hädavajalik. Toetuse eesmärk - arendada/säilitada lapse füüsilist ja vaimset arengut.

#### 2. Heategevuskross Tanel Leok & sõbrad - rehabilitatsioonilaager noortele

Heategevuskrossil täitus 2014.aastal 5 aastat. 2020 taastame koostöö ning jätkame rehabilitatsioonilaagrite vormis, sest heategevuskrossi senisel kujul alates 2015.aastast ei korraldatud.

Sihtgruppi kuuluvatele peredele korraldatakse augustis rehabilitatsioonilaager, kuhu kutsutakse mitme valdkonna nõustajad (psühholoog, sotsiaaltöötaja, füsioterapeut jt). Rehabilitatsioonilaager on lastele ja noortele, kes on liikumispuude saanud õnnetuses. Laager toimub Tanel Leoki heategevuskrossi laekumiste/annetuste/omaosaluse toel.

3. Heategevuslik Tantsumaraton toimub 2020 detsembris. Meelelahutuslik ja heategevuslik 12-tunnine tantsumaraton kutsub tantsima ühise hea eesmärgi nimel. Tantsumaratoni eesmärk on pühitseda liikumiskultuuri ning sealjuures pöörata tähelepanu abivajajatele ja neile, kes ühiskonnas nõrgemal positsioonil. Soovime sündmusega suurendada liikumis- ja tantsualast teadlikkust, rõhutades, et igasuguse füüsilise vormiga ja ettevalmistusega inimesed on tantsupõrandal võrdsed ja kaasatud.

#### 6. ELLi liikmesühingute juhtide ja aktiivi koolitus

Juhatus peab oluliseks liikmesühingute aktiivi koolitamist ja suunamist oma piirkonna liikumispuudega inimeste eestkostjaks ja partneriks omavalitsusorganitele. Tegevus invaalkonnas eeldab asjakohaseid teadmisi ja kogemusi puuetega inimeste olukorrast ja vajadustest. Vaja on olla kursis uusima informatsiooniga olemasolevatest või käivituvatest kontseptsioonidest, programmidest, teenustest. Kuna ühingute juhid vahetuvad, on ikka ja jälle vaja rääkida organisatsiooni juhtimisest ja tulemuslikust toimimisest. Infovahetus aitab toimuvaid protsesse mõista ja diskussioon uusi käivitada. ELLil on kavas 2020.a läbi viia kolm suuremat infopäeva-koolitust (teema valitakse vastavalt ühingute ettepanekutele ja sellele, mis on antud ajahetkel aktuaalne ja oluline). ELIL peab oluliseks koolituste korraldamist, mille kaudu leiavad liikumispuudega inimesed tööd.

#### 8. Koolituste korraldamine avalikule ja äri sektorile

Viimastel aastatel on liit koostanud koolitusprogramme liikumispuudega inimeste abistamisest ja suhtlemisest erivajadustega inimestega. Osaletakse hangetel. Sihtgrupiks on tööandjad, teenuseid osutavad asutused, organisatsioonid, kes puutuvad kokku erivajadustega inimestega ja vajavad sel teemal spetsiifilisi teadmisi. Koolituste korraldamist jätkatakse 2020. aastal.

#### 9. Rehabilitatsiooniteenus

ELLi rehabilitatsioonikeskus asub samal aadressil ELLi kontoriga - Sõpruse pst 151a, Tallinn. ELIL osutab alates 2015. aastast rehabilitatsiooniteenust puudega lastele ja täiskasvanud liikumispuudega inimestele. 2017.a lõpus avati keskus uuel aadressil - Sõpruse pst 151a. Rehabilitatsioonikeskuses toimub nii tööalase kui sotsiaalse rehabilitatsiooniteenuse osutamine. Jõulutulnel 2016 annetustest rajatud spetsiaalne treeningsaal asub Tallinnas samal aadressil. Tartus avati 2018.a treeningsaal koostöös Dorpat Tervis OÜ-ga, kus rehabilitatsiooniteenust osutab Dorpat Tervis OÜ, treeningsaal on koos füsioterapeudi juhendamise saadaval kõigile Tartu ja ümberkaudsete piirkondade liikumispuudega inimestele. Treeningseadmete soetamiseks kasutati samuti Jõulutulnel 2016 annetust. 2020 Sõlmitakse koostöölepe Start Grupp Oüga, kes jätkab rehabilitatsiooni teenuse osutamist.

#### **Konkreetsed projektid tegevusprogrammi elluviimiseks:**

**LIIKUMISPUUDEGA LAPSE AASTARING** projekti rahastab AS MollerGruppen, projekt algas 2017.a ja viiakse lõpule 2020.aastal. Puudega laps peres tekitab rea raskeid probleeme, millest üks on ühe vanema hoolduskohustuse tõttu tööst eemale jäämine. See paiskab pere sageli vaesusriski, kust välja pääseda on väga raske. Seetõttu jäävad peres kasvavad lapsed sageli ilma silmaringi arendavatest hobitegevustest, kultuuri- ja reisielamustest. Soovime selle projektiga pakkuda kõige haavatavamatele rühmale ühiskonnas aastaringset huvitavat ja arendavat tegevust, millest tavaliselt ilma jäädakse.

#### **24.04.2020**

##### **Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu tänuürituse AASTA TEGU 2019**

Lisaks traditsiooniline ELI Li tänuüritusele, kus tunnustatakse ja tänatakse heategijaid meenega toetuse ja abi eest eelmisel aastal. Ettepanekud tunnustamiseks teevad ühingud, lõpliku otsuse teeb juhatus. Üritusel räägivad liikumispuudega inimesed oma töödest ja tegevustest, mis teeb muret, mis rõõmu. Sihtgrupiks liikumispuudega inimesed, avaliku elu tegelased, poliitikud, laiem avalikkus. Eesmärgiks on avalikkusele tutvustada ja rääkida tänase päeva väljakutsetest, puuetega inimeste võimalustest õppida, töötada, tunda end ühiskonnas võrdväärseks jms puudega inimeste endi silme läbi. Enne üritust saadetakse laiali pressiteade.

#### **16-18.06.2020 ELI Li KOOLITUS- JA PUHKELAAGER**

ELI Lil on pikaajaline traditsioon suviste õppe-puhkelaagrite korraldamisel. Eesmärgiks on lisaks koolitusele ja infovahetamisele pakkuda liikumispuudega inimestele ja nende pereliikmetele aktiivset puhkust ja suhtlemisvõimalusi. Ürituse viivad läbi liikmesühingud koostöös liidu juhatusega. Ürituse sihtgrupiks on ligi 200 liikumispuudega inimest ja nende pereliiget. Koolituslaager on ainuke nii suurearvulise osalejaskonnaga üleriigiline kokkusaamine, seega väga oluline liidu liikmetele sotsiaalpsühholoogilise rehabiliteerimise aspektist. Koolituspäevade üheks eesmärgiks anda teadmisi invapoliitika viimastest suundumustest nii meie liidus, vabariigis kui ka Euroopa Liidus. Peale ELI Li juhatuse liikmete jagavad teavet kutsutud poliitikud ja lektorid. Ürituse raames toimuvad mõttekojad, ekskursioonid, töötoad, näitused, kontserdid, tantsuõhtud, sportlikud tegevused.

**7-9.07.2020 MILITAARLAAGER** Harjumaal. Looduses hakkama saamine – retked laagrist loodusesse – erinevad ülesanded, õõbimine metsas, maskeeringute kasutamine. Seljakoti kokkupanek, komplekteerimine. Relva kokkupanek, enesekaitse ilma relvata. Miiniväljal liikumine (roomates, ratastoolis, elektriratastoolis). Öine luureretk, signaalraketid. Sõjaväelise distsipliini, meeskonnatöö, hierarhia (kaitseliit on hierarhiline organisatsioon) tutvustamine.

- Käesoleva programmi ellurakendamise tulemusena mõistavad liikmesühingute juhid oma rolli kohalikul tasandil eestkostjana. Ühingud teevad ettepanekuid KOVIDele puuetega inimeste olukorra parandamiseks kokku 5 ettepanekut.
- Lastele ja noortele suunatud üritustega kasvatame edaspidiseid aktiivseid liikmeid. Suureneb ühingute liikmelisus. 2 laste- ja noorteüritust 100le noorele. 10 noort astub kohaliku ühingu liikmeks.
- Koolitustegevuse tulemusel kasvab liikumispuudega inimeste organisatsioonide juhtide ja lihtliikmete teadlikkus invaorganisatsioonide rollist ühiskonnas. 3 üle-eestilist koolitust 100 liikmele.

- Suureneb liikumispuudega inimeste organisatsioonide ja liidu vaheline infovahetus ja sellega kaasnev ühtekuuluvustunne, paraneb organiseeritud tegevus puudega inimeste probleemide tõstatamisel ja lahendamisel. Tekib tugev koostöövõrgustik. Tegevjuht ja juhatuse liikmed viivad ühingutele kohtadel läbi 6 infopäeva aktuaalsetel teemadel kokku 180 liikmele.
- Sotsiaalse rehabilitatsiooni tulemusena inimesed integreeruvad ühiskonda paremini, on teadlikumad oma õigustest ja kohustustest, otsivad aktiivselt võimalusi nende rahuldamiseks ja elluviimiseks. Säilib eneseväärikus ja teotahe, tõuseb enesehinnang ja sellega seoses paraneb toimetulek elus. Tänuüritusest ja Käsmu laagrist võtab osa vähemalt 170 liidu liiget.
- Koostöö seadusloome- ja valitsusorganitega aitab vältida seaduste vastuvõtmisel invaaspekti eiramist, laseb kaasa rääkida prioriteetidest puudega inimeste probleemide lahendamisel. Liit osaleb 5 töörühmas, teeb 10 muudatusettepanekut erinevatesse seadusandlikesse aktidesse.
- Paraneb avalikkuse informeeritus liikumispuudega inimeste elust, suhtumine puudega inimestesse muutub tolerantsemaks. Barjäärivaba ühiskonna idee muutub mõistetavamaks. 3 aramusavaldust meedias, 5 pressiteadet liidu tegevusest.
- Sisukas kodulehekülj ei kõida ainult liikumispuudega inimesi, positiivset tagasisidet saame erinevatelt huvigruppidelt. Lehekülje külastatavus suureneb 10 inimese võrra kuus.
  - ELIL rehabilitatsioonikeskuse kliendid saavad jätkuvalt sotsiaalset ja tööalast rehabilitatsiooni. Teenust pakkudes toetatakse puudega või piiratud töövõimega inimeste toimetulekut igapäevaeluga ning tööturule naasmist või astumist. Rehabilitatsiooni teenuse kaudu inimene ja pere õpivad, kuidas saada igapäevaselt hakkama terviseseisundist tingitud erivajadustega. Teenuseid osutatakse nii individuaalselt kui perele või grupis. ELIL Rehabilitatsiooni teenuse kasutajate arv tõuseb 40 inimese võrra.

Veebruar 2020

Lili Tiri, tegevjuht